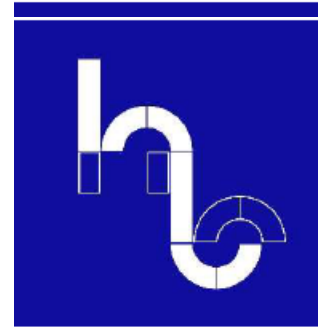

Betreft: reactie Stichting Hoogbegaafd! op internetconsultatie wetsvoorstel 'Versterking positie ouders en leerlingen in passend onderwijs'

Hoogbegaafde leerlingen en hun gezinnen zien zich regelmatig geconfronteerd met een diversiteit aan uitdagingen c.q. problemen door de mismatch die er is, of is ontstaan, tussen onderwijs en de ontwikkeling van de leerling. Waar het onderwijs in Nederland zo ingericht dient te zijn dat leerlingen een ononderbroken ontwikkelingsproces kunnen doorlopen, afgestemd op de voortgang van de, al dan niet synchroon lopende, ontwikkeling van de leerlingen, zien wij als Werkgroep Onderwijs van Stichting Hoogbegaafd! in de praktijk dat deze afstemming niet altijd goed tot stand komt. Dit brengt de nodige risico's en uitdagingen met zich mee en ook kansen.

Ondersteuning van ouders en leerlingen in het afstemmen van het onderwijs op de, in ontwikkeling zijnde, leerling is nodig en ouders en leerling dienen hierin ook een gelijkwaardige (gespreks)partner te zijn. Het vastleggen van het hoor- en spreekrecht van leerlingen en ouders is dan ook een logische vervolgstap. Er wordt gesproken over leerlingen met een extra ondersteuningsbehoefte, maar ook leerlingen met ándere ondersteuningsbehoeften hebben een eigen ontwikkelingsperspectief.

De problematiek waarmee gezinnen zich, door de mismatch tussen onderwijs en leerling, geconfronteerd zien, is complex. En vanwege deze complexiteit willen wij de volgende punten meegeven.

Hoorrecht

Het is goed om structureel in te regelen dat leerlingen worden gehoord, zelf kunnen aangeven waar zij behoefte aan hebben en dat naar hun mening, beleving en behoeften wordt gevraagd.

In het wetsvoorstel wordt ook aandacht besteed aan de jongere leerling, dat in aangepaste vorm ook gesprekken met jonge kinderen kunnen worden gevoerd. De leerling is zelf ervaringsdeskundige en heeft een stem die gehoord mag worden en er toe doet. Om een gelijkwaardige positie voor leerlingen te borgen en oplossingsgericht aan te sluiten op de onderwijsbehoeften van de leerling is het ook nodig dat de volwassenen in het gesprek begrijpen wat er gezegd wordt, kijken naar de onderliggende oorzaken en behoeften die het kind hiermee aangeeft. Voor de volwassenen aan tafel is dit een grote uitdaging, zeker wanneer er onvoldoende kennis en expertise aanwezig is. Gedragingen of behoeften worden niet altijd gekoppeld aan de intensiteiten en asynchrone ontwikkeling passend bij leerlingen met begaafdheidskenmerken. De volwassenen hebben de taak de vertaalslag te maken naar de afstemming in het onderwijs om de ononderbroken ontwikkeling te stimuleren: geen remming in de ontwikkeling, maar afstemming.

In de ervaringen die hoogbegaafde leerlingen van alle leeftijden met ons, Stichting Hoogbegaafd!, hebben gedeeld, kwam steeds naar voren dat zij graag gehoord hadden willen worden. Maar ook dat er niet geluisterd werd naar wat ze wel degelijk aangaven.

De oorzaken voor het wel aanhoren, maar niet luisteren of begrijpen, ligt enerzijds in het gebrek aan kennis en expertise bij onderwijs en (zorg)ondersteuning alsmede de nog altijd aanwezige vooroordelen, aannames en stereotypering omtrent hoogbegaafdheid en het acteren op gedrag van het kind, in plaats van het kijken naar de behoeften achter het gedrag. Anderzijds in het feit dat de behoeften en wijze van talentontwikkeling van een hoogbegaafd kind ver buiten het bereik van een reguliere school kunnen liggen. Bijvoorbeeld: het veel meer leren via samenhang, zingeving, verbanden zien (ook binnen gestandaardiseerde vraagstellingen) en in de praktijk, ook op hoog niveau, in een variëteit aan vaardigheden en vakken (denk aan uitvinden, ICT, techniek, ondernemen). Of: je eigen culturele en creatieve talenten ontwikkelen waar je voldoening uithaalt, terwijl vakken als tekenen en muziek keuzevakken zijn en daarmee slechts 1 uur in de week gegeven (kunnen) worden.

De (mentale en kalender) leeftijd van een leerling en de ver uiteenlopende ontwikkelbehoeften (voor jong en oud) maken hoogbegaafde leerlingen een kwetsbare doelgroep wanneer het hoorrecht zo wordt ingericht dat gesprekken uitsluitend plaatsvinden tussen school en leerling. Een kind heeft zonder twijfel waardevolle inzichten en dient zonder meer gehoord te worden, maar kan niet de verantwoordelijkheid gegeven worden om de eigen behoeften dusdanig onder woorden te brengen dat school weet welke ondersteuning er gegeven moet worden. In een gesprek tussen school en leerling, gegeven de voorgenomen vrijheid die scholen krijgen bij het verwerken van de mening van een leerling, is het risico te groot dat de onderliggende behoeften van een leerling niet gesignaleerd of besproken worden. Waardoor een groot deel van de meerwaarde van het hoorrecht verloren gaat en de positie van de leerling niet versterkt wordt in de praktijk.

Wij pleiten er dan ook voor dat ook de ouders/verzorgers en experts nauw betrokken worden bij gesprekken wanneer er sprake is van een eigen ontwikkelingsperspectief voor een leerling, daar de ouders de verantwoordelijkheid dragen voor de zorg over hun kind en passend onderwijs draait om samenwerking en onderlinge afstemming tussen leerling, leerkracht (school) en ouders/verzorgers.

Daarnaast zien wij graag onafhankelijke ondersteuning voor leerling en ouders/verzorgers wanneer zij problemen ervaren met hun hoor- en instemmingsrecht. Bijvoorbeeld door onvoldoende deskundigheid van de voorhanden zijnde ondersteuning, onvoldoende begrip voor de situatie of andere zaken die leiden tot het niet kunnen luisteren naar of begrijpen van de leerling. Dit vergroot immers de mismatch tussen het onderwijs en de leerling. In deze gevallen zou steun geboden kunnen worden door een onderwijsconsulent of door het ouder- en jeugdsteunpunt van het samenwerkingsverband.

Schoolgids

Wij zijn blij dat het extra ondersteuningsaanbod dat een school kan bieden opgenomen wordt in de schoolgids. Ook wij zien nu in de praktijk regelmatig sterk verouderde informatie over het ondersteuningsprofiel van een school en deze is niet makkelijk vindbaar.

Wij pleiten ervoor dat het voor ouders concreet inzichtelijk is welke basisondersteuning elke school biedt, wat de basisondersteuning inhoudt en welke medewerkers daar een rol bij

spelen en wat de extra ondersteuningsmogelijkheden zijn. Want ook dit blijkt in de praktijk niet eenduidig te zijn bij elke school of bij elk samenwerkingsverband.

Daarnaast pleiten wij ervoor om in elke schoolgids te benoemen wat passend onderwijs inhoudt, veel ouders zijn bij een eerste kennismaking met een school niet bekend met het huidige onderwijssysteem terwijl dit wel degelijk een grote rol zou moeten spelen bij het goed kiezen van een passende school. Ook het in de schoolgids verwijzen naar het samenwerkingsverband en bijbehorend ouder- en jeugdsteunpunt zou hierbij passen.

De positie van ouders en leerling wordt versterkt wanneer zij vooraf weten hoe het onderwijssysteem werkt en welke routes zij hierin kunnen bewandelen. Meer informatie vooraf, op een toegankelijke plek zoals de schoolgids, is hiervoor nodig. Bied transparantie en informeer over de diverse wegen die te bewandelen zijn naar een (maatwerk)diploma toe.

Ouder- en jeugdsteunpunten

Wij zien in het wetsvoorstel dat de taken en verantwoordelijkheden van de ouder- en jeugdsteunpunten worden uitgebreid.

Wij voorzien de volgende knelpunten in dit voornemen:

- Sommige samenwerkingsverbanden worden gefinancierd uitsluitend door een bijdrage van de aangesloten schoolbesturen (schoolmodel). Hierdoor beschikt het samenwerkingsverband over beperkte financiële middelen. Deze samenwerkingsverbanden richten nu hun steunpunt in door (grotendeels) vrijwilligers in te zetten. Gezien de complexiteit van de zorg- en ondersteuningsvraag die speelt, zeker op het gebied van hoogbegaafdheid waar gebrek aan kennis en expertise in het onderwijs en bij de zorgverleners een grote impact heeft op de complexiteit van de situatie, voorzien wij dat deze steunpunten onvoldoende toegerust zullen zijn om adequate ondersteuning te bieden. Daarnaast rijst de vraag of de taken die toebedeeld worden aan het steunpunt voldoende uitgevoerd kunnen worden door vrijwilligers.

- Er worden voor de aanvullende taken geen aanvullende middelen beschikbaar gesteld. Een uitgebreider steunpunt zal dan moeten worden gefinancierd ten koste van de huidige activiteiten. Niet elk samenwerkingsverband beschikt over een structurele reserve hiervoor.

- Het doel van het steunpunt is om ouders en leerlingen onafhankelijk te informeren, adviseren én te begeleiden. De begeleiding bestaat uit hulp bij klachtenprocedures. Een onderwijsconsulent biedt begeleiding, bemiddeling en advies. Hier zit een overlap in. Het risico bestaat dat ouders en leerling te lang niet de deskundige begeleiding van een onderwijsconsulent krijgen, maar te lang de (soms vrijwillige) begeleiding van het steunpunt. Of dat de vraag rijst wanneer een ouder of leerling aangewezen is op het steunpunt en wanneer op de onderwijsconsulent. Dit maakt het vinden van steun juist weer ingewikkelder. Aangezien een onderwijsconsulent een gedegen achtergrond en functieomschrijving heeft, waarbij zeker nog ruimte voor verbetering is voor wat betreft de kennis en expertise op het gebied van hoogbegaafdheid, pleiten wij ervoor deze te koppelen aan de steunpunten. Zodat duidelijk is wanneer een steunpunt ouders adviseert om een onderwijsconsulent in te

schakelen en deze de begeleiding van het steunpunt over kan nemen. Daarnaast werkt een onderwijsconsulent al onafhankelijk, dit vergroot dan ook de onafhankelijke ondersteuning van ouders.

Tot slot

Als laatst willen wij nog meegeven dat wij maatregelen missen om het hoorrecht van jeugdigen in het MBO, HBO en (open)universiteiten en ander (vervolg)onderwijs als staatsexamen en VAVO te verankeren. Daarnaast hebben ook deze jeugdigen en hun ouders/verzorgers ondersteuning nodig bij het afstemmen van passend onderwijs om te komen tot een ononderbroken ontwikkeling van het kind.

Bij vragen en toelichting kunt u contact opnemen met de Werkgroep Onderwijs van Stichting Hoogbegaafd!, via werkgroeponderwijs@stichtinghoogbegaafd.nl.

Namens de Werkgroep Onderwijs:

Marije Miltenburg
Coördinator Werkgroep Onderwijs Stichting Hoogbegaafd!
onderwijsjeugd@stichtinghoogbegaafd.nl

Marijke van der Pal - Scheeres
Werkgroep Onderwijs, portefeuille Media & Maatschappij
werkgroeponderwijs@stichtinghoogbegaafd.nl